

FINLANDS PÄLSDJURSUPPFÖDARES FÖRBUND RF

Ansvarsöversikt
2022

Innehåll

1. Verksamhetsledarens översikt av näringens tillstånd	3
2. Finlands Pälsdjursuppfödarens Förbund - FIFUR.....	4
3. Strategi	5
4. Pälsnäringen i korthet	6
5. Farmcertifiering en grundval för djurens välfärd	8
6. Kommunikation – kontinuerlig kontakt med intressenterna	13
7. Socialt ansvar	14
8. Ekonomiskt ansvar.....	16
9. Cirkulär ekonomi i pälsbranschen	18
10. Djurens hälsa och Fureva	20
11. Forsknings- och utvecklingsarbete	22
12. Myndighetsövervakning	28
Bilagor	30

1. Verksamhetsledarens översikt av näringens tillstånd

PÄLSNÄRINGEN omspannar vitt det finländska samhället. Vi sysselsätter årligen över 3000 personer i vårt land och värdet av auktionsbolagets förmedlingsförsäljning har åren 2010–2021 varierat mellan 157 och 981 miljoner euro med ett medelvärde på ca 475 miljoner euro om året. Talen är ansevärdiga i synnerhet när man beaktar den sysselsättande och stimulerande effekten för landsbygden. Näringens möjligheter är ansevärdiga och den certifierade finländska pälsuppfödningen har en stark samhällelig koncession.

AV FINLÄNDARNA understöder 50 % inhemsk, certifierad pälsdjursuppfödning enligt en enkät bland befolkningen som Taloustutkimus utförde på uppdrag av FIFUR våren 2022. I de enkäter vi har beställt av oberoende marknadsundersökningsföretag har stödet för pälsnäringen (de som förhåller sig synnerligen eller ganska positivt) varierat mellan 46 och 65 procent åren 2009–2022. Vi har använt samma typ av frågeställning från år till år för att garantera jämförbarheten.

FÖR DEN FINLÄNSKA pälsnäringen och våra medlemsföretagare har de senaste par åren varit psykiskt och ekonomiskt tunga. Först de ekonomiska verkningarna av coronapandemin och sedan Rysslands grymma anfallskrig i Ukraina fick marknaden att gå i baklås och orsakade fortgående osäkerhet i synfältet. Samtidigt har produktionskostnaderna inom landsbygdsnäringarna stigit ansevärdigt börjande från energin. Eftersom mink och finnsjubb är känsliga för coronavirussmitta, har uppfödarna och farmarna iakttagit en speciellt stram arbetshygien alltsedan 2020. Många uppfödare har faktiskt isolerat sig från allt onödigt socialt umgänge för att skydda sina djur. Mink- och finnsjubbsfarmarna förband sig skriftligen till strama skyddsåtgärder, vilket möjliggjorde ett aningen lättare övervakningssystem i enlighet med jord- och skogsbruksministeriets och Livsmedelsverkets övervakningsanvisning.

FIFUR SATSADE ansevärdigt på uppfödarrådgivning och -kommunikation under åren 2021–2022. Behovet av ekonomi- och finansieringsrådgivning har varit stort i det utmanande marknadsläget. Man har likaså kommunicerat aktivt om coronaskyddsanvisningar och den aktuella situationsbilden. Uppfödarna är värda ett stort tack för att de orkar, så att det fram till början av november 2022 inte har konstaterats ett enda coronavirussmittat djur på de finländska mink- och

finnsjubbsfarmerna. Testningen av djurprover inleddes på Livsmedelsverkets försorg redan i slutet av 2020 och fortsätter ännu i enlighet med det testningsprogram som föreskrivits av EU.

VÅRT PROJEKT med coronavaccination av minkar tillsammans med en forskargrupp vid Helsingfors universitet hör till våra framgångar under 2021–2022. Efter en krävande tillverknings- och tillståndsprocess beviljade Livsmedelsverket användningstillstånd för vaccinet i två etapper i september och december 2021. I och med tillstånden fick de finländska minkuppfödarna som de första aktörerna i EU vaccinera sina avelsdjur mot coronaviruset. I zoonoser ska man sköta såväl människornas, djurens som miljöns hälsa, och i det avseendet följer coronavaccinet för djur världshälsoorganisationen WHO:s princip One Health.

I FJOL inledde vi tillsammans med Saga Furs Abp beredningen av en ny strategiperiod för näringen. Vid sidan av den sedvanliga fyra års strategiperioden och målsättningarna har det även förts diskussion längre in i framtiden om hurdan en pälsfarm är år 2035. Detta talar om att näringen har en klar vilja att utveckla såväl djurens välfärd som all verksamhet som ansluter sig till farmdriften och päls handeln.

PÄLSNÄRINGEN ARBETAR för branschens framtid och drar försorg om det sociala, ekonomiska och miljöansvaret, skapar arbetsplatser och välfärd lokalt på landsbygden, men även nationalekonomiskt i hela Finland. Goda läsestunder med vår ansvarighetsöversikt.

Marja Tiura
Verksamhetsledaren

2. Finlands Pälsdjursuppfödarens Förbund - FIFUR

FINLANDS Pälsdjursuppfödarens Förbund - FIFUR är pälsnäringens moderförening och en intressebevaknings- och utbildningsorganisation för sina medlemmar. Yrkesskicklig pälsdjursuppfödning har redan bedrivits i över hundra år i Finland. Förbundet har grundats 1928. FIFURs lokalföreningar hade i slutet av 2022 538 medlemsföretag. Förbundet och pälsdjursuppfödarna äger majoriteten i det inhemska marknadsförings- och auktionsbolaget Saga Furs Abp. Den finländska pälsnäringen är en föregångare i världen vad gäller certifiering av pälsfarmer.

FÖRBUNDETS verksamhet styrs av en vision att Finland är det ansvarsfullaste och lönsammaste uppfödlandet av pälsdjur i världen. FIFURs uppgift är att verka som pälsnäringens möjliggörare och stödja uppfödarnas, djurens och miljöns välfärd och på så sätt trygga en samhällelig koncession, fortgående utveckling och konkurrenskraft för pälsdjursuppfödningen. Förbundet fullföljer sitt uppdrag genom att producera tjänster för sina uppfödare och dra försorg om branschens intressebevakning i Finland och internationellt.

FIFUR har haft kvalitetssystemcertifikatet ISO 9001 alltsedan 2014. Detta innebär att FIFUR följer ett ledningssystem i enlighet med standarden, som syftar till att ta fram information om verksamhetsprocessens effektivitet och funktionalitet som stöd för de beslut som fattas i förbundet. Dessutom har systemet som målsättning att bland annat uppnå kostnadseffektivitet i verksamheten, kartlägga risker och beakta intressegrupper. År 2021 var tyngdpunktsområdet i den periodiska revisionen av kvalitetssystemet hanteringen av coronavirussituationen inom pälsnäringen.

DET finländska farmcertifieringssystemet, FIFUR Finnish Standards, är ett livsvillkor för pälsdjursuppfödningen. Det är ett frivilligt kvalitets- och miljösystem som framhäver ansvar och transparens, till vilket nästan alla förbundets medlemsfarmer hör.

2.1. Nyckeltal för pälsnäringen räkenskapsperioden 2021–2022

272 milj. €	Värdet av auktionsföretaget Saga Furs Abp:s förmedlingsförsäljning (per 13.9.2022)
Över 3000	Pälsnäringens direkta sysselsättande effekt angiven i personarbetsår per år
120 000 ton	Av pälsdjurens gödsel har tillverkats Biovärdesgödsel
11 000 ton	Näringen producerar fosfor

När antalet pälsdjur minskade, minskade även mängden gödsel från pälsdjuren åren 2021 och 2022 och är nu omkring 120 000 ton. Samtidigt har priserna på konstgödsel stigit mycket högt efter Rysslands anfall på Ukraina, vilket har ökat även efterfrågan på pälsdjursgödsel som åker gödsel. Pälsdjursgödseln står vad gäller massa för ca en procent av all husdjursgödsel i Finland, men i fråga om fosfor är andelen 16 % och i fråga om kväve 5 %, vilket innebär att pälsdjursgödsel är mycket rikt på näringsämnen. FIFUR har under senaste åren i ett flertal projekt undersökt hur man ska kunna effektivisera utnyttjandet av det fosfor och kväve som gödseln innehåller.

3. Strategi

I STRATEGIN för Finlands pälsnäring 2023–2026 har näringens verksamhet och åtgärder fastställts under fyra teman: djurens välfärd, klimatet, certifikat och internationell verksamhet. Med de valda strategiska riktlinjerna strävar FIFUR efter att lyfta upp djurens välfärd till ytterligare en ny nivå, eftersträvar koldioxidneutralitet, utvecklar certifikat så att de främjar djurens välfärd och ansvarsfullheten i funktionerna, pälsmarknaden och användningen av päls samt fungerar internationellt som en vägvisare inom branschen.

ANSVARFULLHETEN syns i all verksamhet som följer strategin. FIFUR utvecklar och stödjer den finländska uppfödartraditionen och skapar nya tillväxtpotentialer för branschen i och med olika slags innovationer i cirkulär ekonomi och tvärvetenskapligt forskningsarbete.

4. Pälsnäringen i korthet

DEN största delen av världens pälsproduktion kommer från Europa och Nordamerika. Utanför Europa är de största pälsproducerande länderna Kina, USA och Kanada. Det finns många andra starka pälsproducerande länder i Europa förutom Finland. Finland är Europas största producent av rävskind och Polen av minkskinn. Finland är det enda landet i Europeiska unionen som har beviljats ett undantag av Europeiska kommissionen för att fortsätta uppfödningen av finnsjubb i enlighet med förordningen om främmande arter åtminstone fram till januari 2049.

ANDRA europeiska producentländer är för närvarande Grekland, Litauen, Spanien och Sverige. I Danmark beslutades det i september 2022 att minkproduktionen får fortsätta i landet. Under den nuvarande rapporteringsperioden har bl.a. Lettland och Irland beslutat att förbjuda pälsproduktion under en övergångsperiod.

DE olika aktörerna i pälsbranschen har en gemensam, internationell takorganisation, International Fur Federation (IFF). IFF:s och Fur Europes kontor och funktioner sammanslogs i början av 2021. Kontoren är belägna i London och Bryssel. Den gemensamma organisationen har som mål att enligt bästa förmåga betjäna uppfödarna, päls handeln och hela pälsklustret i olika länder. IFF och Fur Europe bär ansvaret för den internationella päls handeln, den

politiska intressebevakningen, upprätthållandet av *WelFur*-certifikatet och utvecklingen av det samt Furmark-programmet som täcker hela produktionskedjan.

FURMARK är ett år 2021 lanserat program, som erbjuder konsumenterna information om ett pälsklädesplaggs produktionskedja. Det är ett system som innefattar ett flertal certifieringsprogram, även *WelFur*, till vilket de finländska farmarna hör. Köparen av ett klädesplagg som är försett med Furmark-märket kan vara säker på att djuren har tagits väl om hand och att hela den därpå följande kedjan fram till marknaden fungerar på ett hållbart sätt.

MILANO, New York och Paris är modets huvudstäder, i vilka päls trenderna slås fast. I de här städerna verkar även världens ledande modehus och designers. Hongkong når åter ett stort antal köpare av pälsar.

SAGA Furs Creative Hub är ett visionärt laboratorium för utnyttjande av päls som råmaterial inom modevärlden samt för innovationer i nya päls tekniker. Detta arbete har fortgått redan under de senaste trettio åren. Det tidigare i Danmark verksam Design Centers funktioner fortsätter nu i Finland och är belägna i samma byggnad som Saga Furs huvudkontor och auktionssal.

HUBS expertteam utbildar och handleder designers att realisera sina kreativa idéer och ge sina kollektioner mervärde. De kollektionssamlingar som görs årligen presenteras för modeskaparna på seminarier, internationella mässor samt i samarbete med våra partners.

HÅLLBAR utveckling ligger alltmer i kärnan för modeindustrin. Den är en viktig del av Saga Furs Creative Hubs verksamhet. Ansvarsfullheten inom pälsbranschen innefattar givetvis nya tekniker, bl.a. ett optimalt utnyttjande av råmaterialet samt återanvändning. På seminarier som ordnas av Saga Furs bekantar sig gästerna med certifiering, spårbarhet samt cirkulär ekonomi.

4.1. Pälsens färd från producentfarmen till butikerna

DEN STÖRSTA DELEN av farmerna befinner sig i fyra regioner i landskapet Österbotten, men det finns FIFUR-medlemsfarmer i nästan alla landskap i Finland, Lappland inkluderat. År 2021 producerades det på FIFURs medlemsfarmer ca 900 000 rävs-, 850 000 mink- samt 87 000 finnsjubbsskinn.

PÄLSDJUREN avlivs på farmerna på sätt som följer avlivningsförordningen utan stressande transport. Efter avlivningen utförs pälsning av djuren och på skinnen fästs en streckkod, utgående från vilken pälskinnets kan spåras till den farm, från vilken det härstammar. Ursprungsuppgiften är viktig, för klädestillverkarna och modehusen har ett växande behov att informera sina kunder om sina tillverknings- och leveranskedjor samt de råmaterial som använts i produkterna.

UPPGIFTERNA om skinnets ursprung kan från streckkoden överföras till en Saga Trac-identifierare, så att man får uppgiften att bevaras i skinnets igenom beredningen och hela produktionsprocessen. Saga Trac är en lösning som utnyttjar RFID-teknologi, med hjälp av vilken hela kedjan kan öppnas för konsumenten. Den talar om produktens ursprung ända från pälsfarmnsnivån. Informationen kan erbjudas så att den kan avläsas med telefon från det färdiga klädesplagget. Produktionskedjans transparens är en viktig del av den ansvarsfulla verksamheten.

FRÅN FARMERNA levereras de obearbetade skinnen till Vanda, där auktionsbolaget Saga Furs Abp sorterar och säljer skinnen på pälsauktioner som ordnas fyra till fem gånger per år. Från Vanda fortsätter skinnen sin färd till pälsberederier världen runt.

UNDER CORONAPANDEMIN gjorde Saga Furs Abp ett lyckat digitalt språng och tog i bruk ett mycket välfungerande webbauktionssystem. I fortsättningen kommer man att få se såväl fysiska som online-auktioner.

PÄLSKLÄDESPLAGG tillverkas bland annat i Kina, Italien, Turkiet, Grekland och Nordamerika. Från syateljéerna hamnar de färdiga klädesplaggen i butiker på olika håll i världen. I Finland har tillverkarna av pälsklädesplagg organiserat sig i Pälshandelsförbund r.f. och fortsätter traditionen att tillverka klädesplagg i päls.

I DAGENS MODEVÄRLD, där "gammalt är det nyaste nya", har toppdesigners tagit vintage-pälsar tillbaka i modevisningar i USA och Europa. Designers bearbetar pälsar till helt nya produkter genom att kombinera olika pälstyper från gamla kläder för att skapa nya modeller.

OMARBETNING har alltid varit en del av pälsbranschens detaljhandelsmarknad. Återvinning är en del av dagens cirkulära ekonomi och den är ett motgift mot snabbmode och syntetpälsar. Konsumenter som är alltmer medvetna om klimatförändringen, den avfallsbelastning modet orsakar och de negativa konsekvenserna av dagens modeindustri, letar efter nya, hållbara produkter till sin garderob.

EN FÖRNYAD PÄLS i återbruk uppfyller kraven på såväl skäligt pris som ansvarsfullt mode. Detta kan också ge unga konsumenter en möjlighet att skaffa en päls, som annars skulle vara alltför dyr att köpa, vilket samtidigt på ett naturligt sätt ökar pälsens acceptabilitet. Med korrekt vård, rengöring och förvaring kan en päls hålla i decennier och omarbetning förlänger ytterligare pälsens livslängd.

5. Farmcertifiering en grundval för djurens välfärd

DET AV FINLANDS PÄLSDJURSUPPFÖDARES FÖRBUND administrerade frivilliga certifieringssystemet FIFUR Finnish Standards, är det mest heltäckande inom pälsbranschen i hela världen. Det är ett program, i vilket det har samlats helheter som fortgående utvecklas, vilka ansluter sig till verksamhetens kvalitet. Certifieringen som kompletterar myndighetsövervakningen är ett egenkontrollsystem för näringen. Ett av dess centrala mål är att upprätthålla och förbättra välfärden för de djur som föds upp på de finländska pälsfarmerna.

CERTIFIERINGEN BYGGER på kravet att följa gällande djurskyddslag och -förordning samt pälsdjursförordningen. En farm kan få certifikat då kraven i lagstiftningen och alla kriterier för certifiering av farmen uppfylls. Certifikatet gäller tills vidare, om det på årliga auditeringsbesök konstateras att allt är i det skick som certifikatet förutsätter.

5.1. Bakgrunden till certifieringen av pälsfarmer i Finland och dess nuläge

PÄLSFARMERNAS CERTIFIERINGSSYSTEM togs i bruk i FIFUR år 2005, men redan 1996 inleddes ett egenövervakningssystem under ledning av förbundets veterinär, en kvalitetshandbok. Det anses att certifieringsarbetet inom pälsbranschen tog sina första steg redan då. I specifikationen av de egentliga certifieringskriterierna deltog förutom företrädare för pälsnäringen Institutionen för husdjurslära

vid Helsingfors universitet, ProAgria, Finlands djurskyddsförening, Finlands Yrkesfiskarförbund samt en företrädare för jord- och skogsbruksministeriet.

DE FÖRSTA 30 pälsfarmerna certifierades i Finland 2006. Certifieringskriterierna baserar sig på gällande lagstiftning och de kriterier som fastställts av branschen själv, som uppdateras via de krav

som härstammar från intressegrupperna och den feedback man fått via det praktiska arbetet. Kriterier som överstiger lagstiftningens krav är bl.a. kriterier i anslutning till djurens hälsa (plasmacytostestning, vaccinationer), foderförsörjning, pälsdjursavel och handel med djur. Autentiseringen av de flesta kriterierna förutsätter en kontinuerlig dokumentation av uppfödaren, vilken hjälper att stärka god praxis, observera brister och korrigera dem.

5.2. Certifieringskriterierna och de allmänna certifieringskraven

TILL CERTIFIERINGSSYSTEMET för pälsnäringen hör 36 farmcertifieringskriterier och över 80 kontrollpunkter. Under den 1:a och 2:a perioden finns det 11 kriterier och under den 3:e perioden 12 kriterier. Utöver dessa kriterier bedöms under alla tre auditeringsperioder två till varje period hörande kriterier.

FARMCERTIFIERINGSKRITERIERNA fördelar sig på följande delområden:

1. Djurens hälsa och välfärd
2. Uppfödningförhållanden
3. Foderförsörjning
4. Avel
5. Miljövard
6. Farmhygien
7. Utbildning och beredskap för undantagsförhållanden

WELFUR-SYSTEMET är en betydelsefull del av FIFUR Finnish Standards-certifieringen. Det baserar sig på det obundna vetenskapliga *Welfare Quality*[®]-protokollet, som är en metod för utvärdering av produktionsdjurs välfärd. Varje period utförs auditering av en tredjedel av farmcertifieringskriterierna samt en *WelFur*-utvärdering enligt den löpande perioden. Om det upptäcks avvikelser i kontrollen av kriterierna, ges de en kort korrigeringsperiod, efter vilken auditören granskar korrigeringsarna. Korrigeringsperioden är kortare ju allvarligare förseelse det är fråga om. Om det inte har utförts korrigeringar inom utsatt tid, går farmen miste om certifikatet eller så kan certifikatet ändras till vilande.

KRITERIERNA och deras underpunkter har enligt kalenderåret delats in i tre olika perioder. Kalenderårets perioder bestäms utgående från djurarts-

ÅR 2021 ingick det i certifieringssystemet 552 företag, som är 95 % av alla medlemsfarmor. Av de olika djurarterna var nästan 100 % av produktionen av räv (blå- och silvrräv) och av produktionen av finnsjubb 100 % certifierad. Av minkproduktionen var 95 % certifierad.

specifika *WelFur*-protokoll, i vilka man observerar faktorer som mäter djurens välfärd under olika produktionsperioder.

FIFURS ALLMÄNNA certifieringskrav förutsätter årlig auditering av en certifierad farm. Auditeringsbesöken under varandra följande år görs under andra årstider, dvs. under olika produktionsperioder. Den första perioden är i januari-februari, den andra perioden är i maj-juli och den tredje perioden är i oktober-november. Auditören utför under samma arbetsdag såväl auditering enligt kriterierna för farmcertifikatet som *WelFur*-utvärdering.

EFTER BEDÖMNING under tre olika *WelFur*-perioder får en farm ett djurarts- och produktionsplats-specifikt *WelFur*-helhetsbetyg. Detta innebär att alla olika perioder i *WelFur*-protokollet har bedömts på samma farm, och utgående från poängsättningen för dessa perioder beräknas farmens djurartsspecifika *WelFur*-helhetsbetyg. Om samma företag har från varandra separata produktionsplatser, får varje särskild enhet ett eget *WelFur*-betyg. En förutsättning för FIFURs certifikat är att farmens alla verksamhetspunkter under samma FO-nummer och alla pälsdjursarter ska vara med i auditeringen. Samma företag kan sålunda inte ha produktionsplatser av olika nivå, utan alla enheter ska uppfylla förutsättningarna för certifikatet.

ALLA FARMCERTIFIERINGSKRITERIER går igenom under tre år. Auditeringsbesöken som förläggs till olika årstider möjliggör observation på platsen av de olika produktionsperioderna och ger på så sätt en mångsidig bild av farmens verksamhet. Under årets första auditeringsperiod finns det bara avels-

djur på farmen, under den andra perioden har honorna valpar och under den tredje perioden bedöms de växande valparna.

DET HELHETSBEITYG som fås av *WelFur*-bedömningarna ska på en certifierad farm minst uppnå en godtagbar nivå. En farm som fått ett underkänt *WelFur*-betyg kan inte heller ha ett FIFUR Finnish Standards-certifikat. Målet är att de certifierade farmernas *WelFur*-betyg stiger när antalet bedömningsgångar av var och en djurart ökar. Med detta kan man utvisa att man på de certifierade farmerna ägnar uppmärksamhet åt djurens välfärd och för att säkerställa den vidtar åtgärder, som enligt forskning förbättrar djurens välfärd.

FRÅN 2018 framåt har alla certifierade farmer auditerats årligen. Auditeringarna utförs av Kannus forskningsgård Luova Ab, som verkar som underleverantör åt det internationella inspektionsbolaget Baltic Control. FIFUR äger 38 % av Luovas aktiestock. De övriga ägarna är Naturresursinstitutet Luke, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK och Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä Kpedu. FIFURs ägarintresse påverkar inte objektiviteten i auditeringsverksamheten.

FARMCERTIFIERINGENS auditeringar utfördes undantagsvis från oktober 2020 till sommaren 2022 som distansauditeringar som sköttes per telefon. Eftersom minkarna är känsliga för coronavirussmitta gav Livsmedelsverket instruktioner om minimitrafik till alla farmer på grund av pandemisituationen. På samma sätt gick man också till väga i *WelFur*-bedömningarna, i vilka Finland följde Fur Europes beslut om distansbedömning tillsammans med alla länder som är med i *WelFur*-systemet.

WELFUR-PROTOKOLLEN för räva, mink och finnsjubb återfinns i sin helhet på engelska via de vidstående länkarna:

Rävprotokollet

► www.fureurope.eu/wp-content/uploads/2015/10/WelFur_fox_protocol_web_edition.pdf

Minkprotokollet

► www.fureurope.eu/wp-content/uploads/2015/10/Mink_protocol_final_web_edition_light.pdf

Finnsjubbprotokollet

► www.sustainablefur.com/wp-content/uploads/2020/11/WelFur-Finnraccoon-Protocol.pdf

DET är licensbelagt i vårt land att föda upp finnsjubb. Uppfödningen av finnsjubb är bunden vid ett undantagstillstånd som beviljats av Europeiska kommissionen, där kraven på de enskilda farmerna har inskrivits i de gällande farmcertifieringskriterierna samt det farmspecifika tillståndsbeslut som beviljats av Regionförvaltningsverket i Södra Finland. Bara de av FIFUR certifierade farmer som fått tillstånd kan som de enda pälsfarmerna i EU föda upp finnsjubb.

TILL undantagstillståndet i förordningen om invasiva främmande arter hör bara certifieringskriterierna för finnsjubbsfarmer (de s.k. IAS-kriterierna) som auditeras varje bedömningsgång tillsammans med de övriga farmcertifieringskriterier som hör till samma period. Förutom de inspektionsbesök som hör till farmcertifieringen kontrollerar myndigheterna (regionförvaltningsverket) att villkoren för finnsjubbsuppfödning uppfylls. Kommissionens bedömningsgrupper kan också göra övervakningsbesök på finnsjubbsfarmerna.

REGIONFÖRVALTNINGSVERKET i Södra Finland uppdaterade i juni 2021 det nationella sjubbstillståndet enligt EU:s förordning om invasiva främmande arter. Det ursprungliga tillstånd som beviljats av regionförvaltningsmyndigheten var beviljat 31.1.2019 och de av FIFUR föreslagna korrigeringarna och preciseringarna i tillståndsvillkoren samt de uppdaterade farmuppgifterna beaktades i det uppdaterade tillståndet. Tillståndet är i kraft fram till 31.1.2049.

5.3. Beslutsfattandet vid farmcertifieringar

INNEHÅLLET I CERTIFIERINGSSYSTEMET övervakas och utvecklas av den av FIFURs styrelse tillsatta Djurens välfärds- och certifieringskommitté. Kommittén träffas ungefär 5–6 gånger per år och består förutom av FIFUR-personal av en veterinär samt pälsdjursuppfödare och företrädare för Luova Oy.

RUTINBESLUT PÅ FARMNIVÅ fattas av en auditör som skriftligen rapporterar varje farmbesök till FIFUR. Djurens välfärds- och certifieringskommitténs beslutsfattande i ärenden som gäller enskilda farmer baserar sig i första hand på auditörens observationer på farmen. Eventuella missförhållanden som kommit i dagen i samband med myndighetsövervakningen beaktas också i beslutsfattandet. Försummelse av lagstiftningen och på basis av den utfärdade myndighetsbestämmelser jämföras med försummelse av certifieringskraven. Om en uppfödare misstänks för djurskyddsförseelse som gäller hållning av pälsdjur, blir farmens certifikat vilande för den tid rättsprocessen varar. Djurskyddsförseelse verifieras med ett djurskyddsbeslut som farmen får eller lagakraft vunnit tingsrättsbeslut.

KOMMITTÉN kan vid behov besluta att ändra ett certifikat till vilande. Återkallande och upphävning av giltigheten av ett certifikat görs genom beslut av FIFURs styrelse.

År	Vilande *	Upphävda	På nytt aktiverade
2021	13	24	13
2020	10	1	4
2019	15	10	16
2018	12	1	9
2017	4	11	9
2016	15	5	5
2015	1	1	0
yht.	70	53	56

Tabell 1. Vilande och återkallade certifikat per kalenderår

*) I kolumnen "Vilande" upptas det antal farmer som året i fråga försatts i vila.

5.4. Utveckling av systemet FIFUR Finnish Standards

DJURENS välfärds- och certifieringskommittén har till uppgift att utveckla systemet. Det centrala i utvecklingsarbetet är djurens och miljöns samt pälsuppfödarnas och de pälsfarmansanställdas välfärd.

KRITERIERNA UPPDATERAS regelbundet för att förbättra det arbete som utförs på pälsfarmerna. De kriterieändringar som ansluter sig till systemet görs med beslut av styrelsen på basis av framställningar som beretts av kommittén.

I PÄLSDJURSFORSKNINGEN satsar man på forskning i djurens välfärd och miljökonsekvenser. Vardera innefattar helheter som det är möjligt att ansluta till certifieringsprogrammet som en del av det.

EN AV DE SENASTE kompletteringarna är viktindexet för blåräv. Viktindexet mäter blårävarnas fetma genom att ställa vikten i relation till djurets kroppslängd. För de djur som ska pälsas har det uppställts en övre gräns för viktindexet, som ses över årligen. För avelsdjur har det uppställts både en övre och nedre gräns för viktindexet. Syftet med viktindexregeln är att styra blårävsproduktionen i riktning mot viktindexets optimala område, i vilket behoven i djurens biologiska årscykel är tryggade och överfetma är förhindrad.

5.5. Lagar och förordningar

LAGAR och förordningar som kompletterar dem fastställer grundläggande krav på pälsdjurshållning, vilkas efterföljande övervakas av myndigheterna.

5.5.1. Pälsdjurens välfärd

REGLERINGEN AV DJURENS VÄLFÄRD ställer krav på dem som håller pälsdjur i fråga om den plats där djurens hålls, vården, behandlingen och hanteringen samt transporten av pälsdjur. Uppdaterad djurskyddslagstiftning finns i jord- och skogsbruksministeriets F-register:

► mmm.fi/sv/lagstiftning/veterinarlagstiftning/lagstiftning/f-register

BROSCHYREN "Pälsdjur - djurskyddslagstiftningen i sammandrag", som sammanställts av Livsmedelsverket, sammanställer innehållet i djurskyddsregelverket om pälsdjurshållning och välbefinnande:

► www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/asiointi/oppaat-ja-lomakkeet/viljelijat/elainten-pito/elainten-suojelu-ja-kuljetus/ruotsi_turkiselain.pdf

EN TOTALREVISION av djurskyddslagen har varit anhängig över tio år. FIFUR anser det vara viktigt att lagen om djurs välbefinnande och förordningen om pälsdjurskydd ska bli färdiga under den nuvarande regeringsperioden. FIFUR har avgett de erforderliga utlåtandena om lagutkastet, och lagstiftningsarbetet har fortsatt 2022. Alla de som verkar inom primärproduktionen behöver en förutsebar lagstiftningsmiljö, för investeringarna görs med siktet långt in i framtiden. Vid översiktsperiodens utgång hösten 2022 var lagen om djurs välbefinnande ännu under behandling i riksdagen. Efter att lagen godkänts kommer statsrådet att utfärda en pälsdjursförordning, vars beredningsarbete har avancerat samtidigt med lagen. FIFUR har avgett utlåtanden också till beredningen av förordningen.

5.5.2. Foder och biprodukter

DEN AKTUELLA LAGSTIFTNINGEN om foder och biprodukter har sammanställts i jord- och skogsbruksministeriets H-register:

► mmm.fi/sv/lagstiftning/veterinarlagstiftning/lagstiftning/h-register

5.5.3. Miljöns välmående

SYFTET MED MILJÖSKYDD är att miljön är i gott skick och en ekologiskt hållbar utveckling. Lagstiftning och anvisningar återfinns på miljöministeriets webbplats:

► <https://ym.fi/sv/miljoskyddslagstiftning>

5.5.3.1. Miljötillstånd för pälsfarm

VERKSAMHET som är relaterad till farmernas miljöskydd har blivit individuellt anvisad för de farmer som behöver tillstånd i de miljötillstånd som beviljats dem. Miljötillståndet beviljas av kommunen för mindre enheter och Regionförvaltningsverket ansvarar för tillståndet för större farmer.

MILJÖTILLSTÅNDET beskriver och ger instruktioner om pälsfarmens verksamhet, bl.a.:

- **verksamhetens omfattning, djuranläggningar och -produktion**
- **plats och omgivning**
- **lagring och återvinning av gödsel, urin och avloppsvatten**
- **behandling av kadaver av självdöda djur** (t.ex. licensierad förbränningsanläggning och behandling av aska)
- **annat avfall och hanteringen av det**
- **förvaring av bränslen**
- **trafik som orsakas av verksamheten** (t.ex. fodertransporter)
- **lindring av miljöbelastningen** (t.ex. höjda gödselplattformar, vattentäta gödselplattformar och slutna tankar för vätskor, tillräckligt långa takrännor och stuprör, vattentäta plattformar för fodersilor, behandling av avloppsvatten från underhållsbyggnader, lagring och återvinning av avfall osv.)

MILJÖMINISTERIET har utfärdat en anvisning om miljöskydd vid pälsdjursuppfödning (*bilaga 6*), som färdigställdes 2018. Miljöskyddsanvisningen ger vägledning om processen vid miljötillståndsbeslut så att tillståndspraxis för farmer är möjligast enhetlig.

6. Kommunikation – kontinuerlig kontakt med intressenterna

PÄLSNÄRINGEN kommunicerar öppet och aktivt via olika kanaler i enlighet med sin strategi och kommunikationspolicy. Förbundet publicerar Pälstidskrift, en medlem i Aikakausmedia ry. Dessutom har förbundet flera webbplatser (www.fifur.fi, www.turkiskasvattajat.fi, www.theothersideofthecoin.fi, www.luonnonvaate.fi) och aktiv närvaro bl.a. i sociala medier, varmed man strävar till att säkerställa en sann och mångsidig bild av pälsbranschen.

OFFENTLIG debatt om pälsbranschen, djurens välfärd, hälsa och avel ingår i näringens verksamhetsmiljö. Att diskutera med olika intressenter om djurens välbefinnande är viktigt, fast alla åsikter inte alltid främjar upprätthållandet och utvecklingen av pälsnäringen. Diskussion med intressenter kan ge näringen viktig information för planering och genomförande av framtida utvecklingsprojekt. Vi mäter regelbundet våra intressenters upplevelser av vår verksamhet som en del av FIFUR-administrationens ISO 9001-certifikat. Vi låter också årligen ett oavhängigt forskningsföretag genomföra en enkät om allmänhetens syn på finländsk certifierad pälsdjursuppfödning. År 2022 stödde 50 % av finländarna inhemsk, certifierad pälsdjursuppfödning.

Tyngdpunkten i kommunikationen med uppfödarna till följd av coronan

FIFUR satsade ansevärt på uppfödarkommunikationen och -rådgivningen under åren 2021–2022. Coronaskyddsanvisningar och den aktuella situationsbilden kommunicerades i snabbmeddelandekanalerna till och med flera gånger i veckan. FIFURs forskningsdirektör och veterinär utarbetade omfattande arbetsinstruktioner för att hålla coronan borta från minkfarmerna.

Rådgivningen till uppfödarna är en väsentlig del av FIFURs ansvarighetsarbete. På mink- och sjubbfarmerna i Finland har det inte till utgången av november 2022 upptäckts coronabesmittade djur, vilket ger uppfödarna arbetsro. Behovet av intern kommunikation ökades också av den effektiviserade ekonomi- och finansieringsrådgivningen till uppfödarna i den besvärliga marknadssituationen. Först försvårade de ekonomiska verkningarna av coronapandemin den internationella pälshandeln, och ovanpå coroneffekterna kom det ryska angreppet på Ukraina och nedstängningen av den ryska marknaden 2022. Som stöd för uppfödarna ordnade FIFUR längre ekonomirådgivningsprojekt och enstaka utbildningar på distans och fysiskt. År 2022 tog vi också i bruk ”Farmarnas frågetimmar” som hålls på distans med simultantolkning.

FIFUR spelar en viktig roll som intressebevakare för uppfödarna också vad gäller att hålla beslutsfattare och myndigheter uppdaterade i frågor som gäller näringen. Åren 2021–2022 träffade företrädare för FIFUR aktivt beslutsfattare på olika områden vid webbträffar och fysiskt när coronaläget bland befolkningen lättat.

UNDER översiktsperioden färdigställdes i slutet av 2021 SÖP:s av Närings- trafik- och miljöcentralen i Östernbotten finansierade OstroCluster-projekt, vars syfte var att utreda och erbjuda redskap för att utveckla ett pälskluster i Östernbotten. Utredningen utarbetades med den s.k. LARS-metoden, där det ömsesidiga samarbetet mellan aktörerna utvärderades på grundval av förväntningar och erfarenheter. Projektchef i bisyssla i projektet var SÖP:s Steven Frostdahl. I maj 2022 ordnade FIFUR ett fortsättningsseminarium om projektet.

7. Socialt ansvar

FIFUR ERBJUDER sina medlemmar utbildning, evenemang, stöd och tjänster för att stödja en fortsättning av traditionen av ansvarsfull pälsdjursuppfödning i Finland. Djurens välfärd utgår från pälsdjursuppfödarens välbefinnande. Om en uppfödare inte kan ta hand om sig själv på grund av sin egen sjukdom, illamående eller exempelvis ekonomiska problem, påverkar det också hans möjligheter att sköta sitt jobb bra.

EN VIKTIG UPPGIFT för förbundet är att ta hand om sina medlemmar och stödja dem så att de ska orka i sitt arbete. Ett kostnadsfritt, konfidentiellt fungerande nätverk av stödpersoner är ett bra exempel på detta. De som råkat i ekonomiska svårigheter har en egen stödperson som kan hjälpa till med till exempel bankförhandlingar.

FIFURS tjänstemän och veterinärer, liksom hela fältpersonalen, är ofta förtroendepersoner med vilka uppfödarna kan diskutera om farmen på ett omfattande sätt, inte bara i förhållande till djurvården. När det gäller olika tillståndsfrågor ger förbundet hjälp för att förvissa farmaren om att alla tillståndsärenden har skötts rätt. Regionala fältrådgivare informerar också pälsdjursuppfödarna om aktuella ämnen inom området och ordnar utbildning för dem.

PÅ GRUND av de församlingsbegränsningar och skyddsinstruktioner som anslöt sig till coronan kunde det i synnerhet 2021 inte ordnas några fy-

siska träffar för att främja uppfödarnas psykiska välbefinnande. FIFUR har strävat efter att lindra den stress osäkerheten förorsakar genom att utarbeta ett flertal arbetsinstruktioner i anslutning till skyddet mot corona och förmedla aktuell situationsinformation och anvisningar från myndigheterna till uppfödarna. Det hölls ett flertal informationsträffar för uppfödarna om coronabekämpningen samt det coronavaccinationsprojekt för minkar som FIFUR startade 2020. Vaccinationsprojektet behandlas närmare i forskningsavsnittet.

DANMARKS ÖVERILADE och politiskt kontroversiella beslut att upphöra med minkuppfödningen och masslakten av ungefär 17 miljoner minkar i november 2020 var ägnat att orsaka bekymmer även bland de finländska uppfödarna. FIFUR har bedrivit intensivt samarbete med såväl myndigheter som forskningsanstalter i frågor med anknytning till coronaviruset sedan våren 2020, för att besluten i Finland ska basera sig på forskningsbaserad information och man ska undvika överreaktioner.

PÄLSBRANSCHEN ERBJUDER även mycket sådant arbete, där det inte krävs kunskaper i de inhemska språken. Branschen sysselsätter många invandrare och främjar på så sätt etableringen och integrationen i det finländska samhället. År 2022 kunde näringen också sysselsätta krigsflyktingar från Ukraina.

7.1. Lokalt ansvar

DEN FINLÄNDSKA pälsnäringen är koncentrerad till fyra landskap i Österbotten, där det finns goda verksamhets- och uppfödningförhållanden för pälsdjursuppfödning. Kärnområdena i produktionen är Södra, Mellersta, Norra Österbotten och den svensktalande Österbotten, där mer än 95 % av alla farmer ligger. Dessutom finns det pälsfarmer i södra, östra och norra Finland.

UNDER ÅRTIONDENAS lopp har det totala antalet pälsfarmer minskat måttligt och produktionen har koncentrerats till större enheter. Trenden är densamma som i andra produktionsdjursbranscher, det vill säga att antalet farmer har minskat samtidigt som farmstorleken och antalet djur har ökat. I

mitten av 1980-talet fanns det som mest över 5000 pälsfarmer i Finland. På den tiden var en betydande del av produktionen en bisyssla. Idag är de flesta finländska pälsdjursuppfödare heltidsföretagare vars framgång på området kräver engagemang för arbetet, ansvarsfullhet och yrkesskicklighet.

TACK VARE KONCENTRATIONEN har branschen till sitt förfogande ett nätverk av tjänsteleverantörer som har specialiserat sig för dess behov. Produktionen av foder i regionala foderblandningscentraler är ekonomiskt lönsam när transportavstånden är korta och fodermängderna stora. Pälsningscentraler med maskiner underlättar en tung och arbetsintensiv produktionsfas.

7.2. FIFUR-koncernen som arbetsgivare

FINLANDS Pälsdjursuppfödarens Förbund rf FIFUR sysselsätter ca 9 personer om året. Av förbundets arbetstagare är 66 % kvinnor, 34 % män. Det av förbundet helägda ackrediterade laboratoriet och läkemedelsgrossisten Fevia Fin Lab Oy Ab sysselsätter 9 personer om året. Av Fevia Labs arbetstagare är 89 % kvinnor, 11 % män. FIFUR och Fevia Lab er-

bjuder sina arbetstagare goda anställningsförmåner, såsom omfattande företagshälsövårdstjänster samt motions- och välfärdsförmåner.

AUKTIONSBOLAGETS nyckeltal återfinns i Saga Furs Abp:s årsrapporter.

8. Ekonomiskt ansvar

8.1. Export

PÄLSPRODUKTIONEN är en ekonomiskt signifikant näring för Finland. Branschens försäljning går nästan helt på export och branschen är helt marknadsmässig, för pälsuppfödarna får inte produktionsstöd. Under perioden 2021–2022 var värdet av Saga Furs Abp:s förmedlingsförsäljning 272 miljoner euro.

Branschen är mycket cyklisk. Detta syns i auktionsbolagets förmedlingsförsäljning, som har varierat mellan 981 och 157 miljoner euro per år under perioden 2012–2022. Totalvärdet av förmedlingsförsäljningen under 10-årsperioden har varit 4,75 miljarder euro.

8.2. Skatter

ÅR 2021 producerade pälsbranschen åt de fem största producentkommunerna 196–303 euro per invånare. Den största nyttan av skatterna från pälsnäringen drog Nykarleby, som 2021 fick 303 euro skatteintäkter per invånare. Pälsuppfödningens andel av kommunens skatteintäkter var i Evijärvi 6,5 %, i Halsua 7,2 %, i Kaustby 5,7 % och i Lappajärvi samt i Nykarleby 8,2 %.

TACK VARE skatteintäkterna är många landsbygdskommuner livskraftiga och kan producera åt kommuninvånarna viktig basservice såsom exempelvis dagvårds- och åldringsvårdstjänster samt skolor (*Bilaga 1*). Pälsnäringens skatter och avgifter till samhället var 87 miljoner euro år 2021. Kommunalbeskattningsutfallet var 22 miljoner euro.

8.3. Näringens ekonomiska betydelse för Finland

PÄLSPRODUKTIONEN är en ekonomiskt betydande näring. Trots den långvariga ekonomiska recessionen på 2010-talet har pälsnäringen kunnat generera export- och skatteintäkter och erbjuda jobb.

UNDER DE SENASTE ÅREN har värdet av Finlands pälsexport fluktuerat avsevärt såsom tidigare konstaterades. På 2010-talet har värdet av förmedlingsförsäljningen varierat i medeltal mellan 400 och 500 miljoner. De viktigaste exportländerna ligger i Asien.

Stöd för uppfödarnas ekonomiska kompetens

SÅSOM DET KONSTATERADES i avsnittet om kommunikation, har det förelegat behov av finansierings- och ekonomirådgivning på grund av den besvärliga ekonomiska situation som coronan orsakat. Förbundets anställda och regionala pälsekonomirådgivare har utrett praktiska finansieringslösningar och gett råd åt uppfödarna. Man har gett rådgivning i dis-

tansutbildningar på finska och svenska. Företrädare för FIFUR och Saga Furs har varit till stöd för uppfödarna också i förhandlingar med bankerna och andra finansärer. Dessutom har förbundet på gång det av jord- och skogsbruksministeriet finansierade Turvaverkko-projektet. Målsättningen för projektet är att förbättra den ekonomiska riskhanteringen i pälsfarmer som verkar med en konjunkturkänslig marknad.

8.4. Konjunkturväxlingar är en del av pälsnäringen

STORA KONJUKTURFLUKTUATIONER är en del av pälsnäringen. Priset på rävm- och minkskinn varierar ansevärt i cykler. Under en uppföljningsperiod på över 30 år upptäcktes minst ett regelbundet återkommande drag, ju brantare nedgången är, desto snabbare är uppgången.

I BÖRJAN AV 1980-TALET var efterfrågan på rävm stor och produktionen ökade tiofaldigt inom några år. Som ett resultat av överutbudet och den globala lågkonjunkturen föll priset dock under andra hälften av decenniet. Hösten 1989 sålde auktionsbolaget alla skinn som erbjöds till ett pris som marknaden var redo att betala. Produktionen föll och endast en tredjedel av toppårens produktionsvolym återstod. Därefter började marknaden visa tecken på återhämtning.

NÄR DEN GLOBALA EKONOMIN visade en långsam återhämtning i början av 1990-talet började produktionsvolymen för rävm växa och Kina började utvecklas som pälsexportland vid sidan av det då dominerande Ryssland. I slutet av årtiondet kollapsade priset på rubeln och rävmpriset sjönk brant.

I BÖRJAN AV 2000-TALET återhämtade marknaden sig snabbt. Produktionstillväxten av rävm i Kina ökade den internationella konkurrensen, vilket resulterade i att priset åter föll. Kinas produktion kunde inte möta den växande efterfrågan och priset började en lång och stark stegring hösten 2009. År 2013 var rävmpriset på den högsta nivån i historien. Därefter sjönk priset brantare än någonsin tidigare på grund av överproduktion i Finland och Kina samt ekonomiska svårigheter i Kina.

UPPFÖDARNA HAR MINSKAT sin produktion efter rekordresultaten under tidigare år men tror fortfarande på en prisökning efter konjunkturedgången. Den osäkra marknadssituationen, coronapandemin samt kriget i Ukraina försvårar dock planeringen av framtiden.

9. Cirkulär ekonomi i pälsbranschen

PÄLS ÄR ETT ÅTERVINNINGSBART och slitstarkt naturmaterial som rätt förvarat kan användas av flera generationer i årtionden - antingen som det är eller modifierat enligt de senaste trenderna. Pälsproduktionen som helhet är cirkulär ekonomi när den är som bäst.

HUVUDSYFTET med pälsdjursuppfödning är päls av hög kvalitet. Dessutom har delar av kadavret också ett värde. För att inget ska slösas bort återvinns även pälsdjurens kadaver till nästan 100 %. Vid pälsningen skrapas fett tillvara från skinnen och kroppen och av detta tillverkas industriella fetter och biobränslen. Djurfettet ger svavelfri biodiesel. Återstoden av kadavret blir till köttmassa och benmjöl, som fungerar som ett kalcium- och proteintillskott för pälsdjursfoder.

DET NÄRINGSRIKA fodret för pälsdjur härrör från slaktbiprodukter, som till ca 40 % består av biprodukter från köttbearbetning och ca 20 % av biprodukter från fiskodling. Att animaliska biprodukter som inte lämpar sig som människoföda används till djurfoder gör köttavfallet till en värdefull tillgång. I stället för att bortskaffa avfall kan en köttföredlare sälja sin kostnads-genererande biprodukt till foderindustrin och därmed sätta näringsämnena i cirkulation.

NÄR FODRET har cirkulerats till gödsel fungerar det som ett gödningsmedel. Det produceras årligen omkring 120 000 ton näringsrik gödsel och den innehåller rikligt med fosfor och kväve. Även om det ofta finns

för mycket fosfor och kväve på åkrarna i produktionsdjurstrakterna, saknar många odlingsområden dessa nödvändiga näringsämnen. Pälsnäringen bedriver kontinuerligt forskning hur det fosfor som finns i pälsdjursgödseln skulle kunna processas kostnadseffektivare för transport till fosforfattiga områden. Största delen av gödseln används komposterad i åkerbruk.

FOSFOR är en hotad naturresurs som Europeiska unionen har lagt upp på listan över 20 kritiska råämnen. Både EU och den finländska pälsnäringen satsar på återvinning av näringsämnen och det pågår flera forsknings- och utvecklingsprojekt som förbättrar användningen av gödsel. All gödsel och allt urin tas tillvara på farmarna och raffinerar för återvinning.

RYSSLANDS ANFALL på Ukraina har fört med sig frågan huruvida de viktigaste näringsämnena, fosfor, kalium och i synnerhet kväve ska räcka till i odlingen av jordbruksgrödor. I pälsdjursgödseln finns det förutom fosfor även rikligt med kväve, men såsom i all husdjursproduktion, är det även i pälsproduktionen en utmaning att kvävet sprider sig i luften som dikväveoxid och ammoniak. Av dessa är den förstnämnda en växthusgas och den andra orsakar återförsurning. FIFUR har tillsammans med internationella pälsaktörer sammanställt ett livscykelanalysredskap, med hjälp av vilket pälsnäringens miljöeffekter, inberäknat klimat-

påverkningarna och de faktorer som påverkar dem kan klarläggas och bearbetas vidare. Under 2022 skapades det för uppfödarna i Tassunjälki-projektet ett rådgivningspaket bestående av enkla åtgärder, med hjälp av vilka en pälsfarm kan påverka sin miljöbelastning, och arbetet fortsätter ännu.

FISK SOM FÅNGAS för foder för pälsdjur eliminerar betydande mängder fosfor och kväve från Östersjön. I en studie av Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi (*Bilaga 2*) uppskattades mängderna frisläppta näringsämnen till 155 ton fosfor och 1 080 ton kväve per år. Som jämförelse var näringsbelastningen av huvudstadsregionens avloppsrening från reningsverket till Östersjön 26 ton fosfor (år 2020 29 t) och 1067 ton kväve (år 2020 1134 t) år 2021 (*Bilaga 3*).

I PÄLSNÄRINGEN cirkulerar näringsämnena och det produceras energi av avfall. Gödsel kan raffinerats exempelvis genom rötning i en biogasanläggning. Den fortsatta raffineringen av rötresten till näringsämnespreparat möjliggör såväl utnyttjande av näringsämnen som produktion av förnyelsebar energi, biogas, samtidigt. Biogas används i produktionen av elektricitet, värme och trafikbränsle (*Bilaga 4*). I Österbotten producerar ett lokalt energibolag biogas från jordbruksavfall för uppvärmningsenergi och för att tanka

gasdrivna bilar. Av päls gödsel har utvecklats odlingssubstrat som är registrerade i Livsmedelsverkets förteckning över ekologiska gödslingsmedel, som ger näringsämnen under hela växtsäsongen. De binder också vatten på ett bra sätt och är därför idealiska för till exempel stadsodling, balkonger och takterrasser.

PRODUKTIONSPOTENTIALEN FÖR SOLENERGI är betydande på pälsfarmerna, för solpanelerna kan placeras på skugghusens tak. Den ekologiska solenergin ökar på bästa sätt branschens konkurrenskraft och utgör en väsentlig del av åtgärderna för en hållbar utveckling inom pälsnäringen. Lagringen och koncentrationen av farmernas egen elförbrukning till vintermånaderna när det finns mindre solenergi att tillgå innebär dock utmaningar för användningen av solenergi. Det förutspås att produktionen av solenergi på pälsfarmerna kommer att sprida sig ansevärt, när regelverket gällande försäljningen av solelektricitet från produktion i liten skala förnyades i början av 2022. Med de nuvarande elpriserna och den modell med nettoberäkning på timbasis som elbolagen tagit i bruk har försäljningen av el till det allmänna nätet varit smidig och lönsam för små uppfödare. Ett annat alternativ är att själv använda den el som farmen producerar. Teknologin för lagring av elektricitet utvecklas också, vilket kan medverka till att öka produktionen av solelektricitet.

9.1. Tryggande av försörjningsberedskapen

FINLAND BÖR UTVECKLA den nationella försörjningsberedskapen och bättre än tidigare möjliggöra lokal energiproduktion och cirkulation av näringsämnen. FIFUR har för egen del förbundit sig att främja den nationella försörjningsberedskapen.

NÄR INTERNATIONELLA KRISER försvårar den europeiska gödselmedelproduktionen borde den regionala tillgången på gödningsmedlen i gödsel effektiveras genom en omplacering av dessa näringsämnestillgångar med hjälp av nationella lösningar. Detta skulle medverka till att stödja försörjningsberedskapen. Enligt Naturresursinstitutet skulle man med de finländska gödselmängderna redan nu kunna täcka den inhemska växtodlingens fosforbehov helt och en betydande del av kvävebehovet, om man kunde effektivera användningen (*Bilaga 5*).

MAN BORDE KUNNA grunda egna biogasanläggningar i samband med sådana husdjursenheter, som har i kraft varande miljötillstånd för sin verksamhet. På så

sätt skulle en biogasanläggning i framtiden betraktas som en del av farmernas normala gödselbehandlingslösningar.

SKUGGHUSEN skulle kunna utnyttjas som monteringsplattformar i solelsproduktionen antingen under pågående pälsproduktion eller efter avslutad produktion som efteranvändningstillämpning av dessa konstruktioner. Placerad på ett takfall på skugghus är den sammanräknade nyttoarean i hela landet ca 200 hektar (2 000 000 m²) och placerad på två takfall ca 4 000 000 m². Med en kalkylerad effekt på 100 W/m² skulle solelspotentialen vara 200 MW, vilket svarar mot fyrtio 5 MW vindkraftverk. Sålunda kan pälsbranschen erbjuda alternativ också vad gäller energisjälvförsörjning.

FIFUR UTREDER AKTIVT möjligheterna att utnyttja solelektricitet för uppfödarna. En modell är att hyra ut skugghusens takyta åt ett företag som producerar solel. För användningen av skugghus som solkraftverk talar även det att bygglöven och monteringsställningarna är färdiga.

10. Djurens hälsa och Fureva

10.1. Djurens hälsa

DJURENS HÄLSOSITUATION och de sjukdomar som observerats har hållit sig på samma nivå som under de föregående åren. Coronapandemin förde med sig en stor sjukdomsrisik, man har tills vidare undvikit coronasmitta bland pälsdjuren med hjälp av de goda sjukdomsbekämpningsåtgärder som uppfödarna vidtagit.

ÅR 2021 fokuserade veterinärarbetet på förebyggande. Coronaviruset har under de senaste åren varit den största riskfaktorn för pälsdjurens hälsa, för SARS-Cov-2 är smittosam för mink och finnsjubb. Uppfödarna har instruerats att verka så att viruset inte sprider sig till farmerna med särdragen och arbetsmomenten under de olika produktionsperioderna. Instruktionerna har utarbetats i samarbete med Livsmedelsverket, Institutet för hälsa och välfärd THL, Arbetshälsoinstitutet och Helsingfors Universitet.

ÅR 2021 fortsatte Livsmedelsverket de kontrollundersökningar på mink- och finnsjubbfarmerna som inletts föregående år. Fram till slutet av november 2022 hade Livsmedelsverket undersökt över 16 000 koronavirusprover och de var alla negativa. De av EU-kommissionen förordnade kontrollundersökningarna av coronavirus fortsätter.

VALPRESULTATEN VAR 2021 högre än föregående år i alla pälsdjursarter. Den instabila marknadssituation som pandemin medförde bidrog till att fler farmar än vanligt 2021 höll ett mellanår i sin produktion eller flyttade sina egna djur för skötsel i ett annat företags produktionsutrymnen. År 2022 fortsätter osäkerheten på marknaden, varför uppfödarna minskade sin produktion i alla djurarter.

I FIFUR verkar i detta nu två veterinärer, som fungerar som hjälp åt uppfödarna i såväl problem gällande djurens hälsa som i det förebyggande arbetet. Under verksamhetsåret bekantade sig veterinärerna med klarläggningen av orsakerna till de sjukdomar som förekommer bland djuren och arbetade för att säkra tillgången på djurläkemedel som lämpar sig för pälsdjur trots utmaningarna i pandemisituationen.

FÖR PÄLSDJUR används mikrobiäläkemedel med möjligast smalt spektrum. Läkemedelsbehandlingarna baserar sig på resistenstester, varvid behandlingens effekt kan säkras. Största delen av de mikrobiäläkemedel som använts är sådana som doseras med fodret. För att säkerställa en jämn kvalitet på läkemedelsfodret blandas huvuddelen av läkemedelsfodret på fodercentralerna, som har utrustning som lämpar sig för blandningen.

MAN FÖLJER med och statistikför användningen av mikrobläkemedel årligen. Man strävar efter att minska användningen av mikrobläkemedel med hjälp av förebyggande hälsovård och vaccinationer.

LIVSMEDELSVERKETS PUBLIKATION *Eläintaudit Suomessa 2021* innehåller uppgifter om djursjukdomssituationen i Finland (*Bilaga 7*).

10.2. Fureva-hälsovårdssystemet

FUREVA är ett hälsovårdssystem som är skräddarsytt för pälsfarmer och som upprätthålls och finansieras av FIFUR. Under Fureva-hälsovårdsbesöken fokuserar man på djurens hälsa och välbefinnande och förbättrar farmens produktivitet genom att förbättra djurens hälsa och välfärd. På regelbundna hälsovårdsbesök går man igenom hela djurbeståndet och dess omedelbara bebyggda miljö. Vid besöket kontrolleras farmernas djurbokföring och ges rådgivning vid behov. Efter farmbesöket skrivs vårdplanen för nästa period till uppfödaren, och planen följs upp med kommande besök på farmen. Över 100 uppfödare är med i Fureva-hälsovårdssystemet.

MAN ANSLUTER sig till Fureva-systemet genom att ingå ett hälsovårdsavtal mellan pälsuppfödaren och en veterinär. Avtalet sänds till en registerförare, varvid båda parterna får rätt att använda ifrågavarande farms uppgifter. Inom ramen för hälsovårdssystemet görs 1–4 hälsovårdsbesök på pälsfarmen under ett år. I snitt är antalet besök två. År 2021 kunde man inte göra hälsovårdsbesök på grund av coronapandemin. Under höstperioden 2022 kunde besöken på farmerna igen fortsätta.

I FRAMTIDEN kan resultaten av *WelFur*-bedömningarna utnyttjas när hälsovårdssystemet utvecklas såväl på farmnivå som övergripande i pälsdjurens hälso- och välfärdsfrågor. Den rådgivning uppfödaren får effektivteras och dess effekt förbättras, när även veterinärer ger råd. På grundval av den information som insamlats i samband med *WelFur*-bedömningen ges uppfödaren farmspecifik rådgivning för att främja djurens välfärd. Rådgivning ges även av FIFURs personal och de regionala pälsnäringens rådgivarna. Under översiktsperioden har FIFUR ytterligare ökat rådgivningsresurserna. De personer som utför *WelFur*-bedömningar kan av jävsskäl inte ge råd åt uppfödare, på vilkas farm de har bedömt djurbeståndet. Rådgivningsarbetet utförs av en för uppgiften utbildad *WelFur*-rådgivare, som hjälper uppfödaren att i farmens *WelFur*-bedömningsrapporter avseende de olika djurarterna identifiera de saker, med vilka man ytterligare kan förbättra djurens välfärd.

FUREVA-SYSTEMET har varit i bruk sedan 2015 och det utvecklas fortgående. Målet är att få de flesta uppfödare att ansluta sig till systemet samt att få fler veterinärer att utföra farmbesök.

11. Forsknings- och utvecklingsarbete

FIFUR satsar kraftigt på forskning. Förbundets forskningsdatabas innehåller några tusen undersökningar med anknytning till pälsdjur och ansvarsfullt uppfödningens arbete från tiotals år. Att utnyttja existerande information och inhämta kunskap genom forskning möjliggör att pälsnäringen utvecklas, är konkurrenskraftig och framgångsrik. FIFUR utnyttjar och delar information, letar efter nätverk, ingår partnerskap samt startar och koordinerar forskningsprojekt för att förvärva ny, tillförlitlig och vetenskapligt inhämtad information som betjänar näringen.

FIFUR har i sin nya strategi ställt upp bl.a. följande mål för forskningsverksamheten kring pälsnäringen:

1. **Förbättrad energisjälvförsörjning för farmarna**
2. **Utveckling av hanteringen av gödsel i syfte att effektivisera utnyttjandet av näringsmedlen**
3. **Utveckling av fodring som förbättrar djurens välfärd och koldioxidneutralitet**
4. **En ökad beräkning av farmarnas miljöfotspår**

ÅR 2021 blev det överlägset viktigaste delområdet forskningen i anslutning till ett vaccin mot coronaviruset för minkar. Forskningsprojektet som inleddes i december 2020 tillsammans med en forskargrupp vid Helsingfors universitet fortsatte under hela

2021. Våren 2021 inleddes ansökningsprocessen för ett tidsbegränsat tillstånd att använda vaccinet och sommaren 2021 testades ännu ett flertal olika vaccinversioner och dosstorlekar. Man framställde vaccinantigen hela året och efter sommaren försköts tyngdpunkten till framställningen av det egentliga vaccinpreparatet. FIFUR och pälsnäringen finansierade helt vaccinprojektet.

MAN FICK användningstillstånd av Livsmedelsverket för de två första satserna i två etapper och just före julen 2021 beviljade Livsmedelsverket tillstånd för vaccination av de första avelsminkarna i Finland. FIFURs medlemsfarmer vaccinerade sina avelsminkhonor i januari-februari 2022, som de första i Europa.

ÖVRIGA FORSKNINGSPROJEKT som inleddes 2021 var det av Landsbygdsfonden finansierade projektet Ketunkasvattaja keskiössä (KAKE) samt Tassunjälki-projektet. KAKE-projektet genomförs av FIFUR i samarbete med Työtehoseura. I projektet undersöker man arbetsmetoderna i blårävsuppfödningen och strävar efter att minska arbetets belastning samt förbättra arbetets produktivitet och effektivitet. I projektet undersöker man även vilken effekt olika slags arbetsmetoder har på djurens välfärd.

I TASSUNJÄLKI-PROJEKTET bygger man upp och effektiviserar nätverken kring cirkulationen av näringsämnen i pälsdjurens gödsel och strävar efter att främja uppkomsten av ny affärsverksamhet som främjar cirkulationen av näringsämnen i gödseln. Ett mål för projektet är också att minska de enskilda farmernas miljöfotspår för de 30 pälsfarmer som deltar i projektet. Som ett praktiskt resultat av Tassunjälki-projektet uppstod vägledningen Miljötips för pälsfarmer, som innehåller information om vilka effekter praktiska åtgärder på en farm har för miljön samt anvisningar för att minska på en farms miljöpåverkan. Projektet finansieras av NTM-centralens i Södra Österbotten finansieringsandel av Försöksprogrammet för återvinning av näringsämnen 2020–2022.

TILL DE VIKTIGASTE redan avslutade pälsnäringens projekten under den senaste tiden hör utvecklingsprojekten gällande *WelFur*-protokollen för mink, räv och finnsjubb, forsknings-/utvecklingsprojekten om fothälsa, viktindex och pälsbitning i anslutning till blårävarnas hälsa, undersökningar kring rävarnas och minkarnas slutuppfödning och behov av aminosyror samt projekten med sikte på att effektivisera näringsmedels-cirkulationen och minska miljö- och klimatbelastningen, miljöutvecklingsprojekten och Websampo-projekten som siktade på utveckling av avelsprogrammet för blåräv. De två viktigaste rådgivningsprojekten har varit det av jord- och skogsbruksministeriet finansierade Covid-19-krisrådgivningsprojektet samt *Turvaverkko*-projektet, som fokuserar på ekonomisk rådgivning åt pälsfarmer.

11.1. Coronaåtgärderna inom pälsnäringen

FIFUR INLEDDE regelbundna diskussioner en gång i veckan med Livsmedelsverket, jord- och skogsbruksministeriet och Institutet för hälsa och välfärd i april 2020, när de första coronafallen konstaterades på holländska pälsfarmer. När denna rapport skrivs har diskussionerna ordnats regelbundet redan i mer än två år. I diskussionerna har även deltagit länsveterinärer från regionförvaltningsverken i pälsområdena samt sporadiskt representanter för de pälsintensiva sjukvårdsdistrikten och överläkare från de viktigaste pälskommunerna. På sammankomsterna går man alltid igenom kontrollundersökningarnas resultat från föregående vecka samt övriga aktuella frågor som ansluter sig till coronaviruset. Med stöd av feedbacken från jord- och skogsbruksministeriet, Livsmedelsverket, Institutet för hälsa och välfärd och regionförvaltningsverken utarbetade man vid årsskiftet 2020–2021 ett schema, hur var och en ska agera i risksituationer på olika nivå. Schemat uppdaterades i januari 2022.

Diskussioner med sjukvårdsdistrikten och kommunernas överläkare

EN CENTRAL DEL av den förebyggande verksamheten mot coronaviruset har varit coronavirustestning och karantänspraxis avseende farmernas arbetstagare, i synnerhet säsongarbetare. FIFUR skapade hösten 2020 tillsammans med Arbetshälsoinstitutet och Institutet för hälsa och välfärd ett regelverk för

inresetestning av säsongarbetare, karantänspraxis samt testning under karantänstiden. Anvisningarna uppdaterades hösten 2021 innan pälsningsperioden började. FIFUR deltog i ett flertal sammanträden med sjukvårdsdistriktens coronaknytnävar samt förde diskussioner med sjukvårdsdistriktens och kommunernas överläkare för att försäkra sig om att pälsfarmernas arbetstagare och uppfödare själva får gå på coronavirustester i enlighet med anvisningarna av Institutet för hälsa och välfärd och Livsmedelsverket. Det förekom beklagligtvis många situationer där kommunerna hade bristfälliga uppgifter om pälsdjursuppfödarnas rätt till coronatest.

Internationella möten

FIFUR DELTOG i ett flertal coronadiskussioner som ordnades av International Fur Federation (IFF) och Fur Europe. I många fall var Finland i dessa diskussioner steget före de andra aktörerna och de modeller och anvisningar som befunnits goda i Finland användes i stor omfattning även i andra europeiska länder. Vid diskussionerna delade man också rikligt med information om själva viruset, dess sätt att sprida sig, de symtom det orsakar djur samt vilka bekämpningsåtgärder som verkar ha fungerat annanstans och vilka ej. Allt detta var synnerligen värdefull information när det gällde att skapa det finländska förebyggande programmet.

Beredskapsgrupp

I NOVEMBER-DECEMBER 2021 samlade FIFUR och Saga Furs dotterbolag Furfix Oy på myndigheternas begäran en 20 personers beredskapsgrupp, som var redo att inom 48 timmar resa vart som helst i Finland. Man köpte åt gruppen skyddsutrustning med motorhuva, overaller, stövlar, minkhandskar samt minkavlivningsutrustning. Gruppens primära uppgift var att så snabbt som möjligt avliva djuren på en farm som fått ett coronapositivt resultat. Beredskapsgruppen skulle lyda under Livsmedelsverket och myndigheten skulle när situationen så kräver köpa tjänsten av Furfix Oy och samtidigt styra gruppens verksamhet. Att man hösten 2021 avstod från den kategoriska minkavlivningslinjen gjorde delvis beredskapsgruppen onödig. Gruppen existerar dock fortfarande och man har vid behov lovat hyra ut skyddsutrustningen åt Livsmedelsverket vid en eventuell fågelinfluensaepidemi.

11.1.1. Anvisningar för uppfödare och intressenter

UNDER PROJEKTET skapades ett stort antal skriftliga anvisningar för olika aktörer inom pälsnäringen för att förebygga coronaviruset. I det följande har uppräknats de anvisningar som skapats under projektet:

CORONAINSTRUKTIONER för pälsningsperioden för pälsfarmer går igenom alla arbetskedan i pälsningen och ger anvisningar om hur man kan förebygga coronavirussmitta såväl från uppfödare till djur som från djur till uppfödare. Anvisningen innehåller också en karantäns- och coronavirustestanvisning för säsongarbetare. Instruktionerna utarbetades tillsammans med Arbetshälsoinstitutet, Livsmedelsverket och Institutet för hälsa och välfärd. Anvisningen skapades hösten 2020 före pälsningsperiodens början och uppdaterades hösten 2021 före pälsningsperiodens början.

CORONAINSTRUKTIONER för pälsningsperioden för pälsningscentraler är mycket likartad som den föregående, men i denna anvisning koncentrerar man sig på pälsningscentralernas verksamhet. I anvisningen har man gått igenom pälsningscentralens alla arbetsmoment. Instruktionerna utarbetades tillsammans med Arbetshälsoinstitutet och Institutet för hälsa och välfärd. Anvisningen skapades hösten 2020 före pälsningsperiodens början och uppdaterades hösten 2021 före pälsningsperiodens början.

rades hösten 2021 före pälsningsperiodens början. Det ordnades såväl hösten 2020 som hösten 2021 en endags kurs om pälsningscentralens anvisningar för alla finländska pälsningscentraler.

I ANVISNINGEN Avelsdjursanvisning under coronatider koncentrerade man sig på att förebygga den coronavirusrisk som sker via handeln med avelsdjur och även på att hindra spridning som sker inom farmen. Anvisningen gjordes efter pälsningsperioden i december 2020 före de flyttningar av djur som sker före parningsperioden och den uppdaterades i december 2021 innan parningsperioden 2022 började.

CORONAAANVISNING för foderkök och behandlingsanläggningar ger anvisningar för hur man ska kunna minimera coronavirusriskerna vid foderberedningen i foderkök inklusive hanteringen av råvarorna, skyddet av personalen och foderdistributionen. Syftet är att skydda såväl foderberednings- och transportpersonalen som pälsfarmernas personal och djur.

I ANVISNINGEN Coronaanvisning för avelsperioden går man igenom alla arbetsmoment under avelsperioden på en pälsfarm och ger instruktioner hur arbetsmomenten kan utföras så coronariskfritt som möjligt. Eftersom arbetsmomenten i minkens och finnsjubbens avelsperiod skiljer sig från varandra, går djurarterna igenom skilt för sig. Anvisningen omfattar avelsperioden, dräktighetsperioden samt valparnas digivningsperiod. Anvisningen sammanställdes före 2021 års parningsperiod och uppdaterades före 2022 års parningsperiod.

ANVISNINGEN CORONAINSTRUKTIONER för jagande uppfödare av pälsdjur skapades när vi fick veta att vitsvanshjorten kan vara mottaglig för coronavirus. Anvisningen syftar till att hindra att coronavirus överförs mellan mink och vitsvanshjort genom förmedling av uppfödare som bedriver jakt.

11.1.2. Coronasituationsöversikter Dagliga riskanalyser

DE SNABBT FRAMSKRIDANDE coronaepidemierna i Danmark och Holland utvisade att det förutsätter att man reagerar ytterst snabbt i de förebyggande åtgärderna för att man ska kunna hålla situationen under kontroll. Detta förutsätter i sin tur en korrekt situationsbild av vart man är på väg i fråga om coronaviruset. Av denna orsak gjordes det i pälskommunerna

(kommuner, där det finns minst 4 pålsfarmer) dagligen en coronaanalys, där man granskade de kommunvisa coronafall under de senaste 24 timmarna som Institutet för hälsa och välfärd publicerade och utgående från dem räknade ut en kommunspecifik coronarisk-koefficient. I den dagliga analysen granskas också kommunernas coronavaccinationssituation per antalet vaccinationsgångar och åldersklassvis.

Veckoanalyser

FÖRUTOM DAGLIGA RISKANALYSER gör FIFUR fortfarande en gång i veckan en veckorapport, där man utöver de kommunspecifika dagsanalyserna granskar hur coronasituationen i Europa och i synnerhet de för pålsnäringen viktiga säsongarbetskraftsländerna (Ukraina och Estland) utvecklas. De mätare som följs är incidenstalet samt varierande även bland annat antalet coronapatienter i sjukvård och intensivvård, dödligheten och de positiva coronatesternas andel av de testade personerna. I veckorapporterna följer man även med hur vaccineringsläget i Finland, Europa och världen avancerar med tyngdpunkten på hur coronasituationen utvecklas i Finland och de för pålsnäringen viktiga Ukraina och Estland. I veckorapporten granskas också alltid virusvarianternas proportionella andel och de ändringar som inträffar i dem.

11.1.3. Coronarådgivning och -kommunikation

EN AV DE VIKTIGASTE helheterna i detta projekt har varit coronarådgivningen och -kommunikationen. Det har bedrivits coronarådgivning och -kommunikation till såväl uppfödare och intressenter som myndigheter som har beröring med pålsnäringen, men för vilka pålsnäringen inte är bekant som bransch.

Coronarådgivning och -kommunikation till intressenter

INTERNA intressenter inom pålsnäringen är bland annat pålsningscentralerna, fodercentralerna, behandlingsanläggningarna för foderråvaror, auktionsbolaget Saga Furs samt de transportföretag som verkar i branschen. För alla dessa har tillsammans med myndigheterna sammanställts anvisningar och ordnats gemensamma utbildningar för att öka kännedomen. Det har också delats ut anvisningar direkt till enskilda intressentföretag samt hållits ett stort antal rådgivningssessioner för att hålla styr på coronasituationerna i enskilda företag.

Coronakommunikation för farmarna

FIFUR OCH SAGA FURS har ett stort antal kommunikationskanaler och medel att nå pålsdjursuppfödarna. Dessa är FIFURs webbplats och där i synnerhet medlemssidorna, Pälstidskrift, uppfödarevenemangen och -utbildningarna, uppfödARBREVEN, Whatsapp-grupperna samt uppfödarnas egna Whatsapp- och Telegram-grupper.

UNDER CORONAPANDEMIN har den masskommunikationskanal som varit i mest aktivt bruk varit Whatsapp och där särskilt FIFURs och Saga Furs officiella Whatsapp-kanaler, men även uppfödarnas egna inofficiella uppfödarkanaler i Whatsapp och Telegram. Via Whatsapp-grupperna har det i genomsnitt 1–3 gånger i veckan delats korta situationsmeddelanden och instruktioner vid ändringar i den lokala coronasituationen. Dessa korta coronabudskap och -anvisningar baserar sig i allmänhet på de utförda dagliga coronaanalyserna. När situationen snabbt försämrades i enskilda kommuner varnades uppfödarna i området i fråga för situationen och det utfärdades anvisningar att minimera coronariskerna för farmarna. Alla meddelanden till de finsk- och svenskspråkiga grupperna sändes på deras eget språk.

UppfödARBREVEN

UPPFÖDARBREVEN sändes i allmänhet till uppfödarna per e-post, men breven delades även i Whatsapp- och Telegram-kanalerna. UppfödARBREVEN innehöll i allmänhet mer detaljerade och längre anvisningar samt information om ändrade coronaregler och -anvisningar samt även rekommendationer. I snitt sändes det varannan vecka uppfödARBREVEN med coronatema till uppfödarna. De finsk- och svenskspråkiga uppfödarna fick alltid breven på sitt eget språk.

Uppfödarsammankomster

UNDER CORONATIDEN ändrades alla uppfödarsammankomster från fysiska träffar till distansmöten. Denna ändring har gjort det möjligt att ordna sammankomster på kortare varningstid och oftare, och över mötena har det efteråt alltid också redigerats upptagningar, så att sådana personer som inte har kunnat delta i mötena kan se upptagningarna efteråt. I ett distansmöte deltog i allmänhet 100–300 uppfödare.

Kurser för uppfödarna

FÖR PÄLSDJURSUPPFÖDARNA ordnades i december 2021 en kurs, där man berättade de färskaste nya uppgifterna om coronaviruset, om den nya Omicron-varianten, de förebyggande åtgärderna och vaccineringen av minkar mot coronaviruset. Det fanns företrädare för nästan 150 minkfarmer på kursen.

Coronarådgivning för enskilda farmer

UNDER PROJEKTET utfördes det mycket farmspecifik coronarådgivning. Rådgivningen skedde i huvudsak per telefon och behandlade mycket olikartade frågor som bekymrade uppfödarna såsom karantänerna för säsongarbetare, coronavirustesterna, coronafall bland familjemedlemmarna, personlig skyddsutrustning i arbeten på farmen samt frågor i anslutning till själva coronaviruset. Rådgivning på farmerna gavs såväl på grundval av uppfödarnas egna kontakter som genom att ta kontakt med uppfödare, som man visste att löpte särskilt stor risk för att antingen hen själv eller hens djur ska bli smittade. Sådana fall var exempelvis situationer, där uppfödarens eller en arbetstagare hos uppfödaren hade fått positiv coronavirussmitta och situationen hade kommit till kännedom före regionförvaltningsverks- eller kommunveterinären. I dessa fall tog man alltid omedelbart kontakt med regionförvaltningsveterinären och biträdde såväl hen som uppfödaren i situationen.

Coronaarbetsgruppen och verksamheten i en akut situation

FIFUR SAMLADE förutom den egentliga beredskapsgruppen en coronagrupp, som hade till uppgift att fungera i ett tidigare skede, dvs. i en situation, där det föreligger coronavirusmisstanke för en farm, men ännu inte positivt coronavirustestresultat. Coronaarbetsgruppen bestod närmast av FIFURs och Saga Furs anställda samt pälsnäringsrådgivare. Alltid när man fick kännedom om ett positivt coronatestresultat för en uppfödare eller arbetstagare hos uppfödaren, aktiverades coronaarbetsgruppen genom att informera pälsningscentralerna, pälsuppsamlingen, foderdistributionen och dessutom utreddes eventuella närbelägna pälsfarmer.

ÄNDAMÅLET var att minimera eventuell fortsatt smitta och allt detta gjordes i intimt samarbete med regionförvaltningsverkets veterinär. Under åren 2020–2021 inträffade det ett tiotal situationer, där det konstaterades ett coronafall eller -exponering hos en farmuppfödare, -arbetstagare eller familjemedlem som arbetar på farmen. Av dessa ledde fem till testning av djuren på farmen. Testet visade sig vara negativt i samtliga fall. Situationen började försämrats i december 2021 när Omicron-varianten spred sig snabbt. Det förekom mest misstankar om sjukdom på pälsfarmerna i januari och början på februari 2022. Även i dessa fall visade sig testresultaten vara negativa.

11.2. Östersjöförpliktelsen till Baltic Sea Action Group 2017–2020

ÅR 2017 gjorde Finlands Pälsdjursuppfödarens Förbund ett fyrapunkts Östersjö-engagemang för Baltic Sea Action Group, som främjar Östersjöns välfärd för åren 2017–2020. Syftet med åtagandet var att utveckla metoder för behandling av fosforhaltig gödsel från pälsdjur och att inleda forskningsprojekt i samarbete med olika forskningsinstitut.

DEN FÖRSTA PUNKTEN i åtagandet fokuserar på att harmonisera komposteringsandelslag i samband med näringen. Målet var att skapa ett verksamhetsprotokoll för gödselandelslagen som baserar sig på de bästa tillgängliga metoderna och på så sätt förbättra återvinningen av näringsämnen, i synnerhet fosfor. Handboken blev färdig i oktober 2020 och den delades ut till alla gödselandelslag. Det var också meningen att ordna en kurs för gödselandelslagen, men på grund av den snabbt försämrade coronasituationen kunde detta inte genomföras.

DEN ANDRA PUNKTEN i åtagandet anslöt sig till uppfödarutbildning, som fokuserar på en minskning av pälsproduktionens miljökonsekvenser samt att öka kunskapen om skyddet av Östersjön, vattenvägarna och klimatet. I Kalajoki ordnades 17.5.2018 miljödagarna för pälsbranschen, i vilka över 50 personer deltog. I utbildningen gick man igenom hur en pälsfarm kan påverka sina miljöangelägenheter och vilken effekt de beslut uppfödarna fattar har på Östersjöns tillstånd. Evenemanget ordnades på finska och simultantolkades till svenska. Efter för-

bindelseperioden gjordes det också en anvisning om avrinnande vatten, som delades ut till pälsfarmerna. Några fysiska träffar kunde inte ordnas under 2020–2021 på grund av coronan.

DET TREDJE MÅLET för åtagandet var att utveckla och kommersialisera pälsdjurgödseln och dess näringsämnen. Under projektet utvecklades ett substrat som baserar sig på en blandning av pälsdjurgödsel, biokol och torv och en biologiskt nedbrytbar låda för köksträdgårdsodlare. Produkten marknadsfördes av det vid sidan om projektet grundade Bihii Oy (www.bihii.fi). Projektet avslutades 31.12.2018.

DET FJÄRDE MÅLET var att ta reda på om den zeolit som används vid utfodring av pälsdjur ökar kvävebindningen och minskar kväveutsläppen. I projektet Turkisteho undersöktes möjligheterna att skapa regionala gödselanvändningslösningar, som skulle vara förnuftiga sätt att omorganisera kedjorna för hantering av pälsdjurgödsel ur såväl miljö- (klimat-, eutrofierings- och försurningskonsekvenser) som lönsamhetssynvinkel. Projektets avslutningsseminarium hölls 11.10.2019. Presentationerna vid avslutningsseminariet och en videoupptagning från avslutningsseminariet kan ses här: <https://fifur.fi/ajankohtaista/artikkeli/tehoa-turkiselaisten-lannan-hyodyntamiseen-fifurin-luken-ja-syken>. Projektet avslutades 31.12.2019.

12. Myndighetsövervakning

12.1. Djurskyddsövervakning

HÅLLNING, vård, behandling och hantering av pälsdjur, liksom andra djur, regleras i Finland av djurskyddslagen, djurskyddsförordningen och förordningen om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning.

Förutom dessa förordningar och lagar stipuleras djurskyddskrav för pälsdjur i statsrådets förordning om skydd av pälsdjur (pälsförordningen).

ÖVERVAKNINGEN av djurskyddet på pälsfarmerna utförs av kommunala veterinärer och länsveterinärer. Förutom dessa kan polisen besöka en farm i djurskyddsärenden, liksom den kommunala hälsoinspektören på ett övervakningsbesök.

12.2. Övervakning av företagsverksamheten

PÄLSDJURSUPPFÖDARE är företagare vilkas verksamhet styrs av samma ramar som andra utövare av företagsverksamhet. Övervakningsmyndigheter

är bl.a. Skatteförvaltningen och arbetsskyddsmyndigheten.

12.3. Övervakning enligt miljöskyddslagen

PÄLSDJURSUPPFÖDNING är en verksamhet som kräver miljötillstånd. Beroende på tillståndstypen är myndigheten miljöskyddsmyndigheten i kommunen eller den regionala myndigheten. Miljömyndigheterna utför inspektionsbesök på pälsfarmerna för att övervaka att villkoren i miljötill-

ståndet uppfylls. Pälsfarmtillståndet inkluderar även rapporteringskyldigheter som myndigheterna följer med. Om miljötillståndet inte efterföljs kommer myndigheten att vidta åtgärder som är anpassade till situationen på basis av hur allvarlig den är.

KAPITEL 3 i miljöskyddslagen, med rubriken ”Myndigheterna och deras uppgifter”, bestämmer de organ som övervakar miljöskyddslagen och deras uppgifter. Tillsynsmyndigheterna enligt denna lag är närings- trafik- och miljöcentralen och den kommunala miljömyndigheten (22 § i Miljöskyddslagen). Deras kompetens ligger i linje med tillståndsmyndighetens. Närings-, trafik- och miljöcentralen utarbetar en övervakningsplan för licensierade aktiviteter

inom sitt område. Kontrollplanen beskriver kontrollmålen, kontrollpraxis och tillgängliga resurser.

DE INSTITUTIONER som omfattas av miljötillstånd är indelade i fyra kontrollklasser. Klasserna för övervakning av djurskydd hör i allmänhet till klasserna III-IV. Frekvensen av de periodiska inspektionerna beror på klassen.

12.4. Byggnadstillsyn

BYGGE av en pälsfarm kräver, i likhet med andra byggnadsarbeten, bygglov och miljötillstånd enligt markanvändnings- och bygglagen. Bygglov och miljötillstånd behövs inte bara för nybygge, utan även för tillbyggnads- och ändringsarbeten. Lov och tillstånd söks skriftligen av kommunens byggnadstillsyn.

BYGGNADSTILLSYNENS myndighetsuppgifter omhändersas i kommunen av en av kommunen utsedd nämnd eller annat organ. Kommunens byggnadsinspektör sköter byggnadsrådgivningen och -tillsynen.

12.5. Brand- och räddningsväsendets övervakning på en pälsfarm

ALLA FARMCERTIFIERADE farmer ska ha en skriftlig räddningsplan. Syftet med räddningsplanen är ett förbättra människornas och djurens dagliga säkerhet på farmen och minska ekonomiska förluster genom att förebygga olyckor och rationalisera verksamheten i farosituationer.

I RÄDDNINGSPLANEN kartläggs bland annat pälsfarmens byggnader, antal djur, brandsläckningsutrustning och räddningsvägar. Planen uppdateras årligen och kontrolleras av räddningstjänsten i samband med brandsynen. Ansvar för tillsynen ligger hos räddningsmyndigheten.

I FARMCERTIFIERINGEN är minimikraven att man fyller i och uppdaterar en färdig formulärmall. En räddningsplan som avses i 15 § i räddningslagen

(379/2011) ska uppgöras för djurstallar enligt Statsrådets förordning om miljöskydd (713/2014) 1 §, vilkas verksamhet kräver miljötillstånd, och vars djurstall är: pälsdjursfarmer som är avsedda för minst 2 800 avelshonor av mink eller iller, eller för minst 1 400 avelshonor av räva eller sjubb, eller andra pälsdjursfarmer där det totala antalet djurenheter uträknat med djurenhetskoefficienterna enligt tabell 1 i bilaga 3 till miljöskyddslagen är minst 560 och som inte direkt omfattas av den statliga tillståndsmyndighetens behörighet på basis av ovannämnda antal produktionsdjur

I FARMCERTIFIERINGEN förutsätts en räddningsplan av pälsfarmer i alla storlekar från och med början av 2023.

Bilagor

Bilaga 1: Pälsnäringens ekonomiska betydelse, PTT, 2016

► https://fifur.fi/sites/default/files/ptt_2016.pdf

Bilaga 2: Suomessa tuotetun minkin- ja ketunnahan elinkaariarviointi (Livscykelanalys av mink- och rävsinn producerat i Finland), MTT, 2011

► <http://www.mtt.fi/mttraportti/pdf/mttraportti29.pdf>

Bilaga 3: Jätevedenpuhdistus pääkaupunkiseudulla (Avloppsvattenrening i huvudstadsregionen), HSY, 2021

► <https://julkaisu.hsy.fi/jatevedenpuhdistus-paakaupunkiseudulla-2021.html>

Bilaga 4: Miljötips för pälsfarmer, Jord- och skogsbruksministeriet (Försöksprogrammet för återvinning av näringsämnen), Närings- trafik- och miljöcentralen i Södra Östernbotten, Natursresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Kannus forskningsgård Luova Ab, FIFUR, 2022. Publikationen finns på FIFURs.

► <https://fifur.fi/sv/palsfarmens-miljoskydd>

Bilaga 5: Kierrätyslannoitteet tekevät tuloaan (Återvinningsgödsel är på kommande)

► <https://www.luke.fi/blogi/kierratyslannoitteet-tekevät-tuloaan/>

Bilaga 6: Anvisning om miljöskydd vid pälsdjursuppfödning, Miljöministeriet, 2018

► <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161033>

Bilaga 7: Eläintaudit Suomessa (Djursjukdomen i Finland) 2021, Livsmedelsverket, 4/2022

► https://www.ruokavirasto.fi/globalassets/tietoa-meista/julkaisut/julkaisusarjat/julkaisuja/elaimet/ruokaviraston_julkaisuja_4_2022_elaintaudit_suomessa_2021.pdf

FINLANDS PÄLSDJURSUPPFÖDARES FÖRBUND RF

PL 5 (Mårtensbyvägen 48)
01601 VANDA
Tel. 09 849 81
stkl.vantaa@fifur.fi

PL 92 (Kungsgårdsvägen 58 A)
65101 VASA
Tel. 09 849 81
stkl.vaasa@fifur.fi

www.fifur.fi